

# DEN BOJE ZA SVOBODU A DEMOKRACII A MEZINÁRODNÍ DEN STUDENTSTVA

„Škola musí vést mladé lidi také k sebevědomému občanství; nebudou-li se o politiku zajímat všichni, stane se doménou\* těch nejméně vhodných.“

\* doména – zde: působnost

Václav Havel,  
Letní přemítání, 1991



## 1 Co je charakteristické pro demokratický stát, vybarvěte zeleně, co je charakteristické pro nedemokratický stát, vybarvěte červeně.

právo svobodně vyhledávat a přijímat informace bez ohledu na hranice státu	zákaz poslouchání cizího (zahraničního) rozhlasu	společenský život kontrolován státní policií (bezpečností)	zaručení svobody myšlení, svědomí a náboženského vyznání		
ekonomika řízená centrálně státem	tržní ekonomika	pronásledování oponentů	právo vyjadřovat své názory	nezávislost soudů	ovlivnění činnosti soudů
právo na vzdělání a svobodnou volbu povolání	znemožnění vzdělávání nebo povolání některým skupinám obyvatel	základní práva a svobody zaručeny všem bez rozdílu původu či přesvědčení	pronásledování pro původ či přesvědčení	zákaz jiných politických stran než strany vládnoucí, popř. stran s ní spolupracujících	volná soutěž různých politických stran
úprava školních osnov a odstraňování „závadných“ textů dle potřeb vládnoucí strany	úpravy osnov dle názorů odborné veřejnosti	kariéra na základě znalostí a schopností, popř. vlastního rozhodnutí	kariéra na základě příslušnosti k vládnoucí straně		
výběr z různých volnočasových aktivit mládeže	jednotná organizace mládeže dle potřeb vedení státu	zabavování a znárodnování majetku	ochrana soukromého vlastnictví	zákaz mučení a krutého zacházení	mučení odpůrců nebo jiné kruté zacházení s nimi

## 2 Vyluštěte přesmyčky, doplňte větu a ověřte, zda uvedené režimy naplňují znaky nedemokratického státu.

**MÝKCITSICAN** V uplynulém století se naše společnost potýkala s \_\_\_\_\_  
**MONUMIKSTICKÝ** a \_\_\_\_\_ režimem.

## 3 Zařaďte výroky do příslušné doby.

„V noci mě vzbudil hluk letadel a tanků. Prý nás napadli Sověti. Snad jde jen o nějaký omyl, vždyť naši říkali, že je u nás v poslední době líp.“

„Odpadl nám pionýr, a tak jsem přišla domů dřív a slyšela, jak naši nadávali, jak to tu komunisti vedou. Táta je přitom taky ve straně, aby mohla jít naše Petra na výšku.“

„Tatínka si odvedlo gestapo. Někdo ho udal, že poslouchal cizí rozhlas. Maminka má hrozný strach, že se přijde i na to, že rozšiřoval protiněmecké letáky.“

protektorát Čechy a Morava **1**

nástup komunistické totality **2**

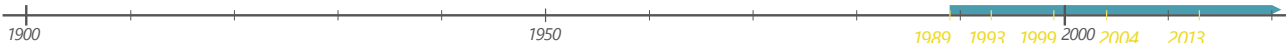
srpen 1968 **3**

normalizace **4**

## 4 Spojte datum s příslušnými událostmi.

17. listopadu 1939	proti demonstrantům s květinami a svíčkami byly nasazeny speciální policejní jednotky s obuškami, obrněné transportéry a vodní děla, mnoho studentů bylo zraněno
17. listopadu 1989	nacisté kvůli předchozím demonstracím proti německé okupaci popravili 9 studentů, více než 1 200 studentů poslali do koncentračního tábora a uzavřeli české vysoké školy

## 5. OBNOVENÍ DEMOKRACIE A VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY



„Tak, milá Aničko, my jsme se s tatínkem rozhodli, že si všichni tři uděláme takové kratší prázdniny.“ „Jenže to ještě nevíš, kdy a kde budou,“ pronesl významně tatínek. „Za dva dny poletíme k moři do Egypta!“ Anička v úžasu zalapala po dechu: k moři, do Egypta, letadlem, a už za dva dny! To teda bylo překvapení!

Ivana Peroutková: Anička u moře, upraveno

1. Kdy, kam a jakým způsobem se vydá Anička na dovolenou? 2. Víte, od kdy bylo možné volně cestovat?

Ve 2. polovině 80. let bylo v Československu – stejně jako v dalších komunistických zemích – patrné silné zaozobování za západní Evropou. Po uvolnění v Sovětském svazu se pak i u nás stále více lidí odvažovalo vyjadřovat **proti komunistickému režimu** a účastnit se **pokojných demonstrací za dodržování lidských práv**. Odpůrci režimu však byli nadále zatýkáni a **pronásledováni StB**.

z V roce 1985 se nejvyšším představitelem Sovětského svazu stal Michail Gorbačov, který se pokusil změnit hospodářství Sovětského svazu a usiloval také o zlepšení vztahů se Západem.

1 Demonstace se konaly ve dnech připomínajících významné události a činy, např. v lednu k uctění památky Jana Palacha. Které události se připomínaly 21. srpna, 28. října a 17. listopadu?

### Sametová revoluce

Zlomovým okamžikem pádu komunistického režimu u nás se stal **17. listopad 1989**. Po vzpomínkové akci, konané v Praze k uctění památky 50. výročí obětí z roku 1939, se část demonstrujících studentů vydala do centra města. Cestu jim však zatarasila policie. **Proti demonstrantům s květinami a svíčkami** nasadila **speciální policejní jednotky s obušky, obrněné transportéry a vodní děla**. Mnoho studentů bylo zraněno.



demonstace (Václavské náměstí)

Tento **nepřiměřený zásah** vyvolal vlnu nevole a **rozhořčení po celé republice**. Začaly se konat další **protirežimní demonstrace**, vysokoškoláci a herci vstoupili do **stávk**.

z I během stávek a demonstrací se lidé chovali klidně a slušně. To, že režimu odzvonilo, vyjadřovali zvoněním klíči.

Disidenti, umělci a stávkující studenti založili opoziční politické hnutí **Občanské fórum (OF)**, které požadovalo **změnu režimu a odstoupení komunistické vlády**. Jednou z hlavních osobností OF byl **Václav Havel**.



logo OF



Václav Havel

🎁 Vytvořte medailonek Václava Havla. Čím získal světové uznání?

z Obdobou Občanského fóra byla na Slovensku Verejnosc' proti násilíu (VPN).

V prosinci 1989 **komunistická vláda** v čele s Gustávem Husákem **odstoupila**. **Prezidentem republiky se stal Václav Havel**. Do země se vrátila **svoboda a demokracie**. Pro svůj klidný a nenásilný průběh je tento převrat ve vedení státu označován jako **sametová revoluce**.

@ Zjistěte, kdy došlo k pádu komunistického režimu v Polsku, Maďarsku a NDR. Dříve, nebo později než u nás? Jak probíhal pád „železné opony“?



### Obnovování demokracie

Československo se stalo opět **svobodnou demokratickou zemí**. Občanům byla zaručena jejich **základní práva** včetně svobody slova, byla zrušena StB, z vězení byli **propuštěni političtí vězni**. **Otevřely se hranice**.

Vznikaly **nové politické strany**. V červnu 1990 se po mnoha letech konaly **svobodné parlamentní volby**, na podzim i volby do obecních zastupitelstev.

2 Po kolika letech mohli lidé svobodně volit a sami se rozhodnout mezi různými politickými stranami?

Dědictví komunismu si však i nová společnost nesla stále s sebou. Lidé chtěli ukázat, že nejsou jako komunisté a na rozdíl od nich své protivníky nemilosrdně nelikvidují. Komunistická strana nebyla zakázána, očekávalo se, že se její členové sami zřeknou hrůzných činů minulosti KSČ a omluví se. K tomu však nikdy nedošlo.

z Řada komunistů včetně bývalých spolupracovníků StB se i po sametové revoluci dokázala prosadit díky známostem, kontaktům na zahraniční trhy i majetku získaným ještě za vlády KSČ.